सम्पत्ति कर ऐन, २०४७

लालमोहर र प्रकाशन मिति

२०४७।११।२०।२

२०४७ सालको ऐन नं. २२

सम्पत्ति कर लगाउने र असुल उपर गर्ने व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : प्रचलित कानूनबमोजिम सम्पत्ति कर लगाउने तथा असुल उपर गर्ने कार्य प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट मन्त्रिपरिषद्को सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम "सम्पत्ति कर ऐन, २०४७" रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा, -

(क) "सम्पत्ति" भन्नाले नगदी वा जिन्सीको रूपमा रहेका र स्वामित्व हस्तान्तरण गर्न सकिने सबै किसिमका चल अचल सम्पत्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले करदाताको बैंक एकाउण्ट र लगानीलाई समेत जनाउँछ ।

(ख) "कर" भन्नाले यो ऐन वा प्रचलित कानूनबमोजिम लागेको वा लाग्ने सम्पत्ति कर सम्झनु पर्छ ।

(ग) "करदाता" भन्नाले यो ऐन वा प्रचलित कानूनबमोजिम सम्पत्ति कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएका व्यक्ति वा कर अधिकृतले यस ऐन बमोजिम सम्पत्तिको विवरण दाखिला गराउन सूचना दिएको वा अरू कुनै कारवाही गरिएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(घ) "लगानी" भन्नाले शेयर, सेक्यूरिटी, स्टक, वण्ड, डिवेन्चर र साझेदारी फर्ममा गरिएको जुनसुकै किसिमको नगदी वा जिन्सी लगानी सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "महानिर्देशक" भन्नाले कर विभागका महानिर्देशक सम्झनु पर्छ ।

(च) "कर निर्धारण" भन्नाले अस्थायी कर निर्धारण, पुनः कर निर्धारण र अतिरिक्त कर निर्धारण समेत सम्झनु पर्छ ।

(छ) "कर अधिकृत" भन्नाले यस ऐनको प्रयोजनको निमित्त नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको कर अधिकृत, वरिष्ठ कर अधिकृत, प्रमुख कर अधिकृत वा यो ऐन बमोजिम कर अधिकृतको

अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको अन्य कुनै अधिकृत सम्झनु पर्छ ।

(ज) "व्यक्ति" भन्नाले कुनै उद्योग, व्यापार, पेशा वा व्यवसाय गरी आयकर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएको कुनै व्यक्ति वा शेयर खुला रूपमा खरीद बिक्री गर्ने कम्पनीमा स्वामित्व भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(झ) "परिवार" भन्नाले पति पत्नी र अंश छुट्टिएका वा नछुट्टिएका नावालक छोरा छोरी सम्झनु पर्छ ।

(ञ) "फर्म" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको वा नभएको जुनसुकै फर्मलाई सम्झनु पर्छ ।

(ट) "कम्पनी" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको कम्पनी वा संगठित संस्थालाई सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

३. **कर अधिकृतको नियुक्ति र अधिकार प्रत्यायोजन** : (१) यस ऐनको प्रयोजनको निमित्त नेपाल सरकारले आवश्यक संख्यामा कर अधिकृतहरू नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(२) कर अधिकृतको कार्यक्षेत्र नेपाल सरकारले तोकेबमोजिम हुनेछ । नेपाल सरकारले आवश्यक देखेमा कुनै एक अधिकृतको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने काम कारवाई अर्को कर अधिकृतद्वारा पनि गराउन सक्नेछ ।

(३) यो ऐन लागू हुनु भन्दा अघि नियुक्त भइरहेका कर अधिकृतहरू यस ऐन अन्तर्गत नियुक्त भएको मानिनेछ ।

(४) कर अधिकृतले आफनो अधिकार मध्ये सबै वा केही अधिकार आफू मुनिका कर्मचारीलाई आफनो सामान्य रेखदेख तथा नियन्त्रणमा सुम्पन सक्नेछ ।

(५) नेपाल सरकारले यो ऐन बमोजिम आफूले पाएको अधिकार मध्ये सबै वा केही अधिकार महा-निर्देशक वा कर अधिकृतलाई सुम्पन सक्नेछ ।

(६) कर अधिकृतले आफनो अधिकार आफू मुनिका कर्मचारीलाई सुम्पने सम्बन्धमा नेपाल सरकारबाट खास निर्देशन भएमा सोही बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

४. **सम्पति कर निर्धारण र असुल उपर गर्ने** : (१) साल बसाली वा कुनै एक सालको निमित्त सम्पत्ति कर लगाउने गरी कुनै ऐनबाट व्यवस्था भएमा त्यस्तो सम्पत्ति कर यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम निर्धारण गरी असुल उपर गरिनेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिको सम्पत्ति विभिन्न ठाउँमा भएमा त्यस्तो सबै सम्पत्तिको विवरण लिई बेग्ला बेग्लै मूल्यांकन गरी सबै सम्पत्तिलाई यो ऐनको प्रयोजनको लागि एउटा इकाई (यूनिट) मानी सम्पत्ति कर निर्धारण गरिनेछ ।

(३) प्रत्येक सालको श्रावण १ गतेका दिन जसको स्वामित्वमा सम्पत्ति रहेको छ सो आर्थिक वर्षको निमित्त सोही व्यक्तिको नाउँमा सम्पत्ति कायम रहेको मानी कर निर्धारण गरिनेछ र एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूको संयुक्त स्वामित्वमा सम्पत्ति रहेको भए संयुक्त स्वामित्व भएका व्यक्तिहरूका नाउँमा सम्पत्ति कायम रहेको मानी दामासाहीको हिसाबले कर निर्धारण गरिनेछ ।

५. **सम्पत्ति नमानिने** :(१) अनुसूची-१ मा उल्लिखित मालवस्तुहरू सम्पत्ति करको प्रयोजनको लागि सम्पत्ति मानिने छैन ।

(२) अनुसूची-२ मा उल्लिखित सम्पत्तिहरू सम्पत्ति करको प्रयोजनको लागि सम्पत्तिको मूल्यांकनमा समावेश गरिने छैन ।

६. **सम्पत्तिको मूल्यांकन गरिने तरिका** : सम्पत्ति करको प्रयोजनको निमित्त प्रचलित कानूनले सम्पत्तिको मूल्यांकन गर्ने तरीका तोकेको भए सोहीबमोजिम र सो नभए तोकिएबमोजिम कर अधिकृतले सम्पत्तिको मूल्यांकन गर्नेछ ।

७. **विवरण दाखिला गर्ने कर्तव्य** :(१) यो ऐन वा प्रचलित कानूनबमोजिम सम्पत्ति कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएका व्यक्तिले प्रत्येक सालको आश्विन मसान्तसम्ममा आफनो र आफनो परिवारको नाउँमा भएको सम्पत्तिको विवरण आफू बसोबास गरेको क्षेत्रको कर अधिकृत छेउ वा सबैभन्दा बढी सम्पत्ति भएको क्षेत्रको कर अधिकृत छेउ तोकिएको ढाँचामा दाखिला गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

तर, आर्थिक वर्ष २०४७।४८ को लागि सम्पत्तिको विवरण २०४८ साल असार मसान्तभित्र पेश गर्न सकिनेछ ।

(२) नेपाल अधिराज्यबाहिर बसोबास गरेका व्यक्तिले त्यस्तो विवरण काठमाडौंको कर अधिकृत छेउ दाखिल गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

(३) एक भन्दा बढी व्यक्तिहरूको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको विवरण त्यस्तो संयुक्त स्वामित्व भएका व्यक्तिहरू मध्ये कुनै एक व्यक्तिले दाखिल गर्न सक्नेछ ।

८. **सम्पत्तिको विवरण दाखिला गराउने अधिकार** : यो ऐन वा प्रचलित कानूनबमोजिम सम्पत्ति कर लाग्ने सम्पत्ति भएको भनी कुनै व्यक्ति उपर शंका लागेमा कर अधिकृतले त्यस्तो व्यक्तिलाई आफ्नो सम्पत्तिको विवरण दाखिला गर्नु गराउनु भनी लिखित आदेश दिन सक्नेछ। सो आदेश पाएको मितिले पैंतीस दिनभित्र आफ्नो सम्पत्तिको विवरण तोकिएको ढाँचामा कर अधिकृत समक्ष दाखिल गर्नु गराउनु पर्नेछ।

तर पैंतीस दिनभित्र पनि विवरण दाखिल गर्न गराउनु नसक्ने करदाताले सो कुराको लिखित सूचना म्यादभित्रै कर अधिकृतलाई दिनु पर्नेछ र सो कारण कर अधिकृतलाई मनासिव लागेमा निजले बढीमा एक महीनासम्मको थप म्याद दिन सक्नेछ।

९. **सम्पत्तिको विवरण संशोधन गर्न पाउने** : (१) करदाताले सम्पत्ति विवरण पेश गरी सकेपछि त्यस्तो विवरणमा गल्ती भएको कुरा करदातालाई पछि थाहा हुन आएमा त्यस्तो गल्ती हुन गएको कारण वा आधार प्रष्ट खुलाई निजले संशोधित विवरण पेश गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायको अवस्थामा संशोधित विवरण पेश गर्न पाइने छैन :–

(क) दफा १० बमोजिम भएको कर निर्धारण आदेश प्राप्त गरेको एक वर्ष नाघेमा।

(ख) दफा २० बमोजिम नेपाल सरकारबाट कारवाई हुन लागेको सूचना प्राप्त भएमा।

(३) उपदफा (१) बमोजिम करदाताले संशोधित सम्पत्ति विवरण एक आर्थिक वर्षमा एक पटक भन्दा बढी पेश गर्न पाउने छैन।

(४) कर निर्धारण भई सकेपछि पेश गरेको संशोधित सम्पत्ति विवरणको आधारमा पुनः कर निर्धारण हुँदा पहिले निर्धारित कर रकममा फरक पर्न गएकोमा त्यसरी फरक परेको रकमको दश प्रतिशत थप शुल्क लाग्नेछ।

१०. **कर निर्धारण गर्ने** : (१) करदाताको सम्पत्ति विवरण प्राप्त भएपछि कर अधिकृतले सम्पत्ति विवरण प्राप्त भएको आर्थिक वर्षको लगत्तै पछिको आर्थिक वर्षभित्र कर निर्धारण गरी सक्नु पर्नेछ र सो अवधिभित्र कर निर्धारण गर्न नसकिएमा कर अधिकृतले कारण खुलाई महानिर्देशकलाई सूचना गर्नु पर्नेछ। त्यस्तो सूचना प्राप्त भएपछि महानिर्देशकले सम्पत्ति विवरण पेश भएको मितिले तीन वर्षभित्रै कर निर्धारण गरी सक्नु पर्ने गरी आवश्यकता अनुसार म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(२) करदाताले सम्पत्तिको विवरण दाखिल नगरेमा वा झुट्टा विवरण दाखिल गरेको ठहरेमा कर अधिकृतले देहायको कुनै आधारमा सम्पत्तिको मूल्य कायम गरी कर निर्धारण गर्न सक्नेछ :–

(क) कर अधिकृतले त्यस्तो करदाताको सम्पत्तिसम्बन्धी विषयमा प्राप्त गरेको वा संकलन गरेको सबूद प्रमाण,

(ख) करदाताको सम्पत्ति विषयमा कर कार्यालयमा प्राप्त भएको कुनै सबूद प्रमाण सहितको प्रतिवेदन वा आधार ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको निमित्त "झुट्टा विवरण" भन्नाले दफा २० को उपदफा (१) मा तोकिएको कुनै वा सबै अवस्थालाई जनाउँछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सम्पत्तिको मूल्य कायम गर्दा कर अधिकृतले त्यसरी मूल्य कायम गर्नु परेको आधार प्रष्ट खुलाई करदातालाई लिखित सूचना दिई आफ्नो सम्पत्ति सम्बन्धमा केही कुरा भन्न वा सबूद प्रमाण पेश गर्न पन्ध्र दिनको म्याद दिनु पर्नेछ ।

(४) कुनै व्यक्तिले यस ऐनबमोजिम दाखिल गर्नु पर्ने सम्पत्तिको विवरण दाखिल गरेपछि सो विवरणको छानबिन गर्दा अनुसूची-२ बमोजिम सम्पत्तिको मूल्यमा समावेश गर्नु नपर्ने सम्पत्ति मात्र भएको ठहर्न आएमा त्यस्तो सम्पत्तिको कर निर्धारण नगरी कर नलाग्ने प्रमाणपत्रसम्म सम्बन्धित व्यक्तिलाई उपलब्ध गराइनेछ ।

११. **सम्पत्तिको मूल्यबाट कट्टा गरिने** : (१) कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि करदाताको जुन वर्षको सम्पत्तिको मूल्यांकन गरिने हो सो वर्षको लगत्तै अघिल्लो वर्षमा प्राप्त गरेको देहाय बमोजिमका रकमहरू सम्पत्तिको मूल्यबाट कट्टा गरी खूद सम्पत्ति कायम गरिनेछ :–

(क) कर लाग्ने सम्पत्तिको स्वामित्व प्राप्त गर्न बैंक, वित्तीय संस्था वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थासंग रजिष्ट्रेशन पारित गरी लिएको ऋण ।

(ख) जीवन बिमा वा दुर्घटना बिमा वापत भुक्तानी पाएको रकम ।

(ग) कुनै उल्लेखनीय सार्वजनिक सेवा वा कार्य गरे वापत प्राप्त गरेको नगदी वा जिन्सी पुरस्कार ।

(घ) कर्मचारी सञ्चय कोषबाट भुक्तानी पाएको रकम ।

(ङ) नागरिक लगानी कोषबाट भुक्तानी पाएको रकम ।

(च) उपदान वा निवृत्तिभरण वापत भुक्तानी पाएको रकम ।

Nepal Law Commission

(छ) स्वदेशी कम्पनी वा संस्थाहरूबाट प्राप्त गरेको लाभांश ।

(ज) सम्पत्ति कर नलाग्ने गरी नेपाल सरकारले जारी गरेको ऋणपत्रको भुक्तानी रकम ।

(झ) विदेशबाट ल्याएको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा बराबरको रकम ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त रकमहरू करदाताले पेश गरेको सम्पत्ति विवरणमा उल्लेखित सम्पत्तिमा समावेश भएको कुरा पुष्टी भएमा मात्र सम्पत्तिको मूल्यबाट कट्टी गरिनेछ ।

१२. **सम्पत्ति करको भुक्तानी** : (१) यस ऐनबमोजिम कर निर्धारणको आदेश प्राप्त भएपछि करदाताले सो आदेश प्राप्त भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र सोही आदेशमा तोकिएको बैंक वा कार्यालयमा कर रकम दाखिल गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र कर दाखिल नगर्ने करदातालाई त्यस्तो करको वार्षिक पन्ध्र प्रतिशत शुल्क लाग्नेछ । बाँकी कर र शुल्क समेतको रकम कर अधिकृतको सूचना अनुसार तोकिएको अधिकारी वा कार्यालयबाट निम्नलिखित कुनै वा सबै तरीका अपनाई असुल उपर गर्न सकिनेछ :–

(क) करदाताको चल वा अचल सम्पत्ति रोक्का गर्ने वा कब्जा गर्ने ।

(ख) करदाताको नाममा कुनै सरकारी कार्यालय वा नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको संगठित संस्थामा रहेका धरौटी वा त्यस्तो कार्यालय वा संस्थाबाट करदातालाई तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम रोक्का गर्ने वा त्यस्तो रकम कर कार्यालयमा दाखिल गर्न लगाउने ।

(ग) करदाताको चल वा अचल सम्पत्ति सबै वा केही एकै पटक वा पटक पटक गरी तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गर्ने ।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ग) बमोजिम करदाताको सम्पत्ति लिलाम बिक्रीको कारवाई शुरू गरेपछि लिलाम बिक्री समाप्त हुनु अगावै बाँकी रकम दाखिल गर्न ल्याएमा लाग्ने कर र शुल्कको कुल रकमको सयकडा पाँच प्रतिशतका दरले थप शुल्क लगाई असुल उपर गरिनेछ ।

१३. **कर फिर्ता वा मिलान गर्ने** : (१) कुनै सम्पत्तिमा प्रचलित कानूनबमोजिम छुट्टै कर लागेको रहेछ भने त्यस्तो कर करदाताको निर्धारित सम्पत्ति करबाट कट्टा गरिनेछ ।

(२) कुनै करदाताको कुनै आर्थिक वर्षको कर निर्धारण हुँदा अग्रीम दाखिला गरेको कर रकम बढी दाखिल भएको ठहरिन आएमा करदाताले बुझाउनु पर्ने अन्य आर्थिक वर्षको कर

Nepal Law Commission

रकममा मिलान गर्न सक्नेछ र त्यस्तो मिलान गर्न सकिने कर रकम नभएमा कर अधिकृतले सो बढी रकम ६ महीनाभित्र फिर्ता दिई सक्नु पर्नेछ ।

१४. **निर्धारित करमा छूट हुने** : कुनै करदाताले यस ऐनबमोजिम निर्धारित भएको सबै कर रकम दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र चुक्ता गरेमा त्यस्ता करदातालाई निर्धारित करको पाँच प्रतिशत छूट दिइनेछ ।

१५. **छूट वा मिन्हा दिन सक्ने** : यस ऐनबमोजिम लागेको वा लाग्ने जरिवाना, शुल्क वा थप शुल्क कुनै खास अवस्थामा छूट वा मिन्हा दिनु पर्ने आवश्यक देखेमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सुचना प्रकाशित गरी त्यस्तो जरिवाना शुल्क वा थप शुल्क आंशिक वा पूर्ण रूपले छुट वा मिन्हा दिन सक्नेछ ।

१६. **अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने** : (१) यस ऐनबमोजिम दाखिल हुन आएको सम्पत्ति विवरणको जाँचबुझको प्रयोजनको लागि त्यस्तो विवरण दाखिला गर्ने व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान लिने, प्रमाण बुझ्ने र कागजपत्रहरू दाखिला गराउने सम्बन्धमा कर अधिकृतलाई प्रचलित कानूनबमोजिम अदालतलाई भए सरहको सबै अधिकार हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश दिंदा कुनै करदाता वा निजको वारेसले कर अधिकृतले मागेको विवरण वा जानकारी नदिएको कारणबाट हुन सक्ने दायित्व समेत उल्लेख गरी करदातालाई सूचना दिई यस ऐनबमोजिम अरू कारवाई गर्न सकिनेछ ।

१७. **दोहोरो कर नलगाउने सम्झौता गर्न सक्ने** : कुनै व्यक्तिको कुनै सम्पत्तिमा यस ऐन वा प्रचलित कानूनबमोजिम कर लाग्ने व्यवस्था भएको र सोही सम्पत्तिमा विदेशी मुलुकमा पनि कर लाग्ने रहेछ भने त्यस्तो दोहोरो कर नलाग्ने गर्न नेपाल सरकारले विदेशी सरकारसंग सम्झौता गर्न सक्नेछ ।

१८. **कागजातहरू गोप्य राख्नु पर्ने** : कर अधिकृतले कुनै व्यक्तिको सम्पत्ति कर सम्बन्धमा आफ्नो अधीनमा आएको कागजपत्र वा अन्य कुनै स्रोतबाट थाहा भएका कुराहरू गोप्य राख्नु पर्नेछ । त्यस्तो कागजपत्र वा गोप्य कुराहरू सम्पत्ति कर वा अन्य करको प्रयोजनको निमित्त बाहेक अन्य काममा प्रकाश गरिने वा कुनै अदालतमा प्रमाण लाग्ने छैन र अन्तिम कर निर्धारण हुनु अगावै नेपाल सरकारको अनुमति बिना कुनै अधिकारीले निरीक्षण वा अनुसन्धानको लागि माग गर्न समेत पाउने छैन ।

तर यो ऐनको कार्यान्वयन गर्नु पर्ने कर्तव्य भएको व्यक्तिलाई यो ऐनको प्रयोजनको निमित्त कुनै गोप्य कुरा प्रकाश गर्न आवश्यक भएमा निजलाई त्यस्तो गोप्यता प्रकट गर्न बाधा पर्ने छैन ।

१९. **भूल सुधार गर्न सक्ने** : (१) कर निर्धारण आदेशमा सम्पत्तिको मूल्यांकन गर्दा वा लाग्ने करको हिसाब गर्दा गणितसम्बन्धी भूलले सम्पत्तिको मूल्य वा करको अंक घटी बढी हुन गएको कुरा करदाताको निवेदन परी वा अन्य तवरले थाहा हुन आएमा कर निर्धारण भएको मितिले दुई वर्षभित्र कर अधिकृतले सो भूललाई सच्याई पुनः कर निर्धारण वा अतिरिक्त कर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) अनुसार त्यस्तो कर निर्धारण आदेश सच्याउँदा लाग्न आउने कर पहिलेको कर निर्धारण आदेश भन्दा कम हुन जाने भएमा त्यस्तो कर निर्धारण आदेश सच्याउनु अघि स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) अनुसार भूल सुधारबाट करको रकम पहिले निर्धारण भएको रकम भन्दा बढी हुने भएमा सो कर निर्धारण आदेश सच्याउनु अघि स्पष्ट कारण खोली करदातालाई लिखित सूचना दिई आफूले तिर्नु पर्ने कर रकम सम्बन्धमा केही कुरा भन्न वा सबूद प्रमाण पेश गर्न पन्ध्र दिनको मौका दिनु पर्नेछ ।

२०. **पुनः कर निर्धारण वा अतिरिक्त कर निर्धारण गर्न सक्ने** : (१) यो ऐन वा प्रचलित कानूनबमोजिम लाग्ने सम्पत्ति करको दायित्व कम गर्ने उद्देश्यले कुनै करदाताले देहाय बमोजिमको कुनै काम कारवाई गरी झुट्टा विवरण पेश गरेको छ भन्ने कुरा नेपाल सरकारलाई चित्त बुझेमा नेपाल सरकारले सो कर निर्धारण भएको मितिले पाँच वर्षभित्र पुनः कर निर्धारण वा अतिरिक्त कर निर्धारण गर्न आदेश दिन सक्नेछ :-

(क) भै राखेको कुनै सम्पत्ति पूर्ण वा आंशिक रूपमा दबाएको,

(ख) सम्पत्तिको विवरणलाई पुष्टी गर्न नक्कली कागजपत्रको सहायता लिएको,

(ग) आफनो नाममा नराखी अरू कसैको वा कुनै नक्कली नाममा राखी त्यस्तो सम्पत्तिको उपभोग करदाताले आफैं गर्ने गरेको ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै करदाताले सम्पत्ति विवरणमा स्पष्ट खुलाउन नसकी कुनै कार्यालय, बैंक वा संस्था बुझी एकीन गरी पाउँ भनी उल्लेख गरी दिएको वा करदाताले उल्लेख गरेको सम्पत्तिमा फरक नपरी मूल्य मात्र फरक पर्न गएको ठहरेमा झुट्टा विवरण पेश गरेको मानिने छैन ।

Nepal Law Commission

२१. **राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्ने** : यस ऐनबमोजिम कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण आदेश वा सजायको आदेशले मर्का पर्ने व्यक्तिले त्यस्तो आदेश प्राप्त गरेको पैंतीस दिनभित्र राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

२२. **सम्पत्तिको छानबिन नगरिने** : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन प्रारम्भ भएपछि दाखिला हुने पहिलो वर्षको सम्पत्ति विवरणमा उल्लेख गरिएको सम्पत्तिको सम्बन्धमा नेपाल सरकारको आदेश बिना सो सम्पत्तिको आर्जन वा स्रोतसम्बन्धी कुनै सोधपुछ तथा छानबीन गरिने छैन ।

२३. **लापरवाही गरेमा विभागीय कारवाई गरिने** : बदनियतसाथ वा लापरबाहीबाट कर निर्धारण गरी करदाताको दायित्व बढ्न वा घट्न गएको ठहरेमा त्यस्तो कर निर्धारण गर्ने कर अधिकृतलाई महानिर्देशकले निजको सेवा शर्तसम्बन्धी प्रचलित कानूनबमोजिम सजाय गर्न विभागीय कारवाई चलाउनु पर्नेछ ।

२४. **सम्पत्ति विवरण दाखिल नगर्नेलाई सजाय** : (१) दफा ७ को उपदफा (१) मा तोकिएको म्यादभित्र सम्पत्ति विवरण दाखिल नगर्ने करदातालाई पाँच हजार रूपैयासम्म जरिवाना हुनेछ ।

(२) दफा ८ बमोजिमको आदेश अनुसारको म्यादभित्र सम्पत्ति विवरण दाखिल नगर्ने व्यक्तिलाई लाग्ने करको वार्षिक दश प्रतिशतका दरले जरिवाना हुनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सम्पत्ति विवरण दाखिल नगर्ने करदातालाई कर अधिकृतले सम्पत्ति विवरण दाखिल नगरेसम्म देहायको कुनै वा सबै कारवाई गर्न सक्नेछ :–

(क) करदाताको चल वा अचल सम्पत्ति रोक्का वा कब्जा गर्ने,

(ख) करदाताको नाउँमा कुनै सरकारी कार्यालय वा नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको संगठित संस्थामा रहको धरौटी वा त्यस्तो कार्यालय वा संस्थाले करदातालाई तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम रोक्का गर्ने,

(ग) करदाताको कारोवार वा निकासी पैठारी रोक्का गर्ने ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम कारवाई सुरू गरेको सात दिनभित्र कर अधिकृतले सो कारवाई गर्न लागेको जानकारी महानिर्देशकलाई दिनु पर्नेछ ।

(५) दफा ७ को उपदफा (१) वा दफा ८ बमोजिमको म्यादभित्र सम्पत्ति विवरण दाखिल नगर्ने करदाताको दफा १० को उपदफा (२) बमोजिम कर निर्धारण गर्न परी सोही दफाको उपदफा (३) बमोजिम म्याद दिएपछि मात्र सम्पत्ति विवरण पेश गर्ने वा सम्पत्ति विवरण नै पेश नगर्ने करदातालाई लाग्ने करको वार्षिक पन्ध्र प्रतिशतका दरले जरिवाना हुनेछ ।

Nepal Law Commission

(६) उपदफा (२) वा (५) अनुसार जरिवानाको अंक कायम गर्दा लाग्ने करको रकमबाट दाखिल भै सकेको अग्रीम कर कट्टी गरी असुल गर्न बाँकी करको रकमबाट मात्र जरिवानाको अंक कायम गरिनेछ ।

(७) उपदफा (१), (२) र (५) मा जुनसुकै लेखिएको भए तापनि सो उपदफाहरू अनुसार जरिवानाको अंकको गणना गर्दा आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महीना नाघेको मितिदेखि गणना गरिनेछ र सो जरिवानाको अंक करदाताले बुझाउन बाँकी करको पचास प्रतिशतभन्दा बढी हुने छैन ।

२५. **झुट्ठा विवरण दाखिल गर्नेलाई सजाय** : यस ऐनबमोजिम दाखिल गर्नु पर्ने सम्पत्ति विवरण झुट्ठा दाखिल गरे गराएको कारणबाट जे जति कर घटी हुन गएको वा हुन जाने भएको छ सो घटी रकम असुल गरी सोही रकम बराबरको रकमसम्म जरिवाना हुनेछ ।

२६. **ऐन नियम उल्लंघन गर्नेलाई सजाय** : दफा २४ र २५ बमोजिम सजाय हुनेमा बाहेक यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम उल्लंघन गर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी, बैंक, वित्तिय वा अन्य संस्थालाई कर अधिकृतले बढीमा एक हजार रूपैंयासम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

२७. **सजाय गर्ने अधिकारी** : यस ऐनबमोजिम सजाय गर्ने अधिकार कर अधिकृतलाई हुनेछ ।

२८. **हदम्याद नजाने** : यस ऐनका अन्य दफाहरूमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि यस ऐनको दफा १०, १९ र २० बमोजिम कर निर्धारण गर्नु पर्ने हदम्यादको गणना गर्दा देहाय बमोजिमको अवधिलाई बाहेक गरी गणना गरिनेछ :–

(क) यो ऐनबमोजिम कर अधिकृत वा नेपाल सरकारले उठान गरेको कुनै कारवाई रोक्का वा स्थगन राख्न अदालतबाट आदेश भएमा त्यसरी रोक्का भएको अवधि ।

(ख) कर अधिकृतको कर निर्धारण आदेश उपर पुनरावेदन परेकोमा त्यस्तो पुनरावेदनको अन्तिम निर्णय भएको जानकारी प्राप्त नभएसम्मको अवधि ।

२९. **फारामहरू तोक्ने** : यस ऐनको प्रयोजनको निमित्त आवश्यक विवरण वा फारामहरूको ढाँचा तोकिएबमोजिम हुनेछ र त्यसरी नतोकिएसम्म महानिर्देशकले समय समयमा तोकिदिएबमोजिम हुनेछ ।

३०. **नियम बनाउने अधिकार** : यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

३१. **खारेजी** : सम्पत्ति कर ऐन, २०१७ खारेज गरिएको छ ।

Nepal Law Commission

अनुसूची-१

(दफा ५ को उपदफा (१) संग सम्बन्धित)

सम्पत्तिमा समावेश नगरिने माल वस्तुहरू

१. कृषि तथा वन पैदावर, कृषि कार्यको लागि प्रयोग भएको भवन, औजार यन्त्र र उपकरणहरू (ट्रेक्टर समेत) ।

२. जनावरहरू ।

३. जीवन बीमा बापत जम्मा भएको रकम ।

४. कर्मचारीको संचयकोषमा जम्मा भएको रकम ।

५. आफैले लेखेको किताबको कपिराइट, आविष्कार गरेको वस्तुको पेटेण्ट राइट र डिजाइन ।

६. अध्ययनका लागि राखिएका पुस्तक र शैक्षिक सामग्रीहरू ।

७. बहुमूल्य धातु बाहेक अन्य धातुबाट बनेका भाँडाकुँडाहरू ।

८. घरायसी चलन चल्तीमा रहेका लुगाफाटा र वरविछौना ।

९. दैनिक प्रयोगमा ल्याइएका फर्निचर, यन्त्र र उपकरणहरू (टेलिभिजन, भिडियो डेक, रेफ्रिजेरेटर, लुगा धुने मेशिन, मूभिक्यामेरा र एयर-कन्डिशन बाहेक) ।

१०. पेशागत कार्यमा प्रयोग गरिने औजार, यन्त्र र उपकरणहरू ।

११. घरमा राखिएका वा जडान गरिएका सजावटका सामानहरू (बहुमूल्य धातुबाट बनेका र जडान गरिएका बाहेक) ।

१२. दैनिक प्रयोगमा ल्याइने बाद्ययन्त्र र संगितका सामानहरु ।

१३. स्वास्थ्य उपचार तथा परीक्षणको लागि घरमा राखिने यन्त्र र उपकरणहरू ।

१४. खेलकुद र शारीरिक व्यायाममा प्रयोग गरिने सरसामानहरू ।

१५. साइकल, रिक्सा र यस्तै मानिसद्वारा सञ्चालन हुने इन्जिन नभएका सवारी साधनहरू ।

१६. सुरक्षाका लागि राखिएका हातहतियार र खरखजानाहरू ।

१७. अनुसन्धान कार्यको लागि प्रयोगमा ल्याइने सामानहरू ।

Nepal Law Commission

१८. चित्रकला र फोटोग्राफीसम्बन्धी सामानहरू ।

१९. प्रचलित कानूनमा सम्पत्तिमा समावेश नगरिने भनी तोकिएबमोजिमका अन्य माल वस्तुहरू ।

अनुसूची-२

(दफा ५ को उपदफा (२) संग सम्बन्धित)

मूल्याङ्कनमा समावेश नगरिने सम्पत्तिहरू

१. गहना गुरिया समेतको सुन दश तोलासम्म ।

२. चाँदी तोला दुईसयसम्म ।

३. स्टक इन ट्रेड ।

४. औद्योगिक मिल मेशिनरी, यन्त्र उपकरण औजार र उद्योगको प्रयोगमा रहेको गोदाम भवन र त्यसको लगापात ।

५. स्वदेशी कम्पनी तथा संस्थानहरूमा लगानी गरेको शेयर र डिबेन्चर ।

६. सम्पत्ति कर नलाग्ने गरी नेपाल सरकारले जारी गरेको ऋणपत्र ।

७. करदाताको आफ्नो वा आफ्नो परिवारको नाममा रहेको ३००० वर्गफीटसम्मको एउटा घर र सो घरले चर्चेको बढीमा दुई रोपनीसम्मको जग्गा ।

८. धार्मिक वा सार्वजनिक हितसम्बन्धी कार्यको लागि प्रयोग गर्न दिइएको जिन्सी सम्पत्ति ।

९. मोही लागेको जग्गामा प्रचलित कानूनबमोजिम मोहीले पाउने भाग बराबरको जग्गा ।

१०. कृषि कार्यमा प्रयोग भएको देहायको क्षेत्रमा रहेको हदसम्मको जग्गा :-

(क) भित्री मधेश समेत सम्पूर्ण तराई क्षेत्रमा १० बिगाहा ।

(ख) काठमाडौं उपत्यकामा २० रोपनी ।

(ग) काठमाडौं उपत्यका बाहेक सम्पूर्ण पहाडी क्षेत्रमा ६० रोपनी ।

११. प्रचलित कानूनमा सम्पत्तिको मूल्यांकनमा सामावेश नहुने भनी तोकिएबमोजिमका अन्य सम्पत्तिहरु ।

Nepal Law Commission